

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Att sträva mot målen

- En studie om fyra idrottslärares tankar kring
bedömning och betygsättning i Idrott och Hälsa

Malin Karlsson och Caroline Persson

Examensarbete 10 p, LAU 370

Handledare: Eva Palmblad

Examinator: Owe Stråhlman

Rapportnummer: HT07-2611-041

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Att sträva mot målen - En studie om fyra idrottslärares tankar kring bedömning och betygsättning i Idrott och Hälsa

Författare: Malin Karlsson och Caroline Persson

Termin och år: HT-07

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Eva Palmblad

Examinator: Owe Stråhlman

Rapportnummer: HT07-2611-041

Nyckelord: Idrott och hälsa, Bedömning, Betyg

Syfte och Frågeställningar

Det övergripande syftet med vårt arbete var att beskriva vad två grundskolor använder för bedömningsunderlag vid betygsättning i idrott och hälsa. Vi valde att vända oss till fyra idrottslärare. Huvudfokus i arbetet var dessa lärare. Vi valde även att vända oss till skolverket och till en representant på idrottshögskolan i Göteborg för att få fler infallsvinklar i arbetet.

- Vilka kriterier ligger till grund för betyg i idrott och hälsa hos de fyra idrottsläraarna?
- Är närvaro ett kriterium i idrott och hälsa?
- Kan en elev som gör sitt bästa och ger 100% på varje lektion få ett bra betyg trots dåliga resultat?
- Vad är viktigast utveckling eller prestation?
- Orientering, simning, dans och friluftsliv är med som obligatoriska moment i kursplanen. Anser lärarna i idrott och hälsa att dessa moment får tillräckligt med utrymme i sin undervisning?

Metod

Vår metod bestod av varsin enkät kring bedömning och betygsättning. Enkäterna var utformade olika till dem som deltog i undersökningen. Eftersom fokus låg på idrottsläraarna vid de två skolorna fick de åtta stycken frågor att besvara utifrån vårt syfte och våra frågeställningar. Skolverket och idrottshögskolan fick fyra frågor vardera.

Resultat

Den sociala kompetensen, inställning och arbetsinsats verkar väga tyngst hos lärarna när de skall sätta betyg, vilket skiljer sig från kursplanens kriterier om vad som egentligen skall betygsättas. Enligt skolverket får närvaro inte användas som betygsunderlag vid betygsättning. Vilket gör att det inte är ett krav i den obligatoriska skolan. Lärarna menar dock att närvaro är en viktig del då de skall bedöma elever i olika moment, vilket syftar till att eleverna måste vara aktivt deltagande. Lärarna var i stort eniga om att ett VG går att uppnå vid en helhjärtad insats, men att MVG kräver mer goda resultat och kunskaper. Studien visade även på att elever inte behöver visa på någon utveckling utan att man i år 9 endast visar att man uppnår målen som krävs för ett betyg. Lärarna var eniga om att friluftsliv inte får tillräckligt med utrymme i undervisningen. Simundervisningen visar på stor variation
skolorna
emellan.

Förord

Vi vill börja med att tacka vår handledare Eva Palmblad för allt stöd och alla tips vi fått av henne under arbetets gång. Vi vill även passa på att tacka lärarna på de två skolorna för att de ställde upp på vår enkät. Ett tack skall även du som stod för svaren för idrottshögskolan samt till skolverket som hänvisade oss till deras hemsida.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Syfte och Frågeställningar	2
3. Bakgrund.....	2
3.1 Syftet med ämnet Idrott och Hälsa	2
3.2 Kursplan – Idrott och Hälsa	3
3.3 Betygskriterier för Idrott och Hälsa.....	4
Kriterier för betyget Godkänt.....	5
Kriterier för betyget Väl godkänt	5
Kriterier för betyget Mycket väl godkänt	5
3.4 Lpo 94	6
4. Litteraturgenomgång	7
4.1 Bedömning och betygssättning.....	7
4.2 Betygssystem.....	8
4.3 Litteratur inom området betygssättning i Idrott och Hälsa.....	9
4.4 Likvärdig bedömning.....	11
4.5 Tidigare studier kring betygssättning i Idrott och Hälsa.....	12
5. Metod.....	15
5.1 Val av metod	15
5.2 Presentation/Beskrivning av undersökningsgrupp	16
5.3 Hur enkäten utformades och hur frågorna bestämdes	16
5.4 Validitet, reliabilitet	17
5.5 Bortfall efter urval	17
5.6 Etiska principer.....	17
5.7 Hur resultat bearbetades och sammanställning av enkäterna.....	18
6. Resultat och analys.....	19
6.1 Kriterier för betygssättning i Idrott och Hälsa.....	19
6.2 Närvaro i Idrott och Hälsa.....	22
6.3 Elevens insats	24
6.4 Utveckling eller prestation	26
6.5 Obligatoriska moment i kursplanen.....	27
7. Diskussion och slutsatser.....	29
7.1 Resultatdiskussion	30
7.2 Metoddiskussion.....	35
7.3 Förslag på vidare forskning.....	36
8. Referenser	37
BILAGA 1.....	39
BILAGA 2.....	43
BILAGA 3.....	46

1. Inledning

Det börjar närma sig verkligheten. Vi är två lärarstudenter i slutet på vår utbildning och det är inte långt kvar tills vi står där med en klass som skall ha omdömen, redo eller inte så skall vi sätta betyg. Dessa ständigt omtalade betyg som faktiskt är otroligt viktiga för oss människor. Det går inte att förneka att betygsnacket ständigt är på tapeten och många lärare tycker att det är otroligt svårt att sätta ett rättvist betyg. Överlag finns det väldigt mycket tankegångar och funderingar om hur man skall betygsätta, vad som är viktigt respektive mindre viktigt. Hur skall man veta vad som är ett rättvist betyg?

Fokus i vårt arbete kommer att ligga vid en undersökning av fyra lärares tankar om vad som skall bedömas och betygssättas i ämnet idrott och hälsa i grundskolan. Vi har även valt att vända oss till skolverket och en representant på lärarutbildningen för att få fler infallsvinklar i arbetet, vi tror att det kan inbjuda till en intressant diskussion och väcka nya tankar.

Anledningen till att vi valt att skriva vårt examensarbete om betyg och bedömning är att det är ett ämne som betyder väldigt mycket för de allra flesta. Vi strävar alla efter så bra resultat som möjligt och vi vill att våra prestationer skall uppskattas och uppmärksammas. Det går inte att undgå det faktum att våra betyg påverkar vår framtid. När vi söker jobb eller utbildningar är bra betyg något som efterfrågas. Betyg har den viktiga rollen att kunna ”öppna och stänga dörrarna för individers framtida livschanser” det är därför viktigt att man som lärare tar fenomenet betygssättning på största allvar (Korp, 2003 s, 38). Vi vet att bedömning och betygssättning diskuteras och debatteras ideligen och är något som engagerar de flesta.

Vi känner att vi har fått för lite utbildning i hur man skall sätta betyg och vad som skall bedömas i idrott och hälsa under vår utbildning. Vi har därför valt att göra detta arbete med intentionen att utveckla de ämneskunskaper vi besitter för att känna oss säkrare i avseendet betygssättning och det som ligger till grund för bedömning.

Grundskolans kursplan i idrott och hälsa är utformad på ett öppet sätt vilket ger stort utrymme för tolkningsmöjligheter. Tidigare studier visar också att detta speglar sig i lärares sätt att betygsätta och bedöma elever (Larsson, 2005). Så frågan är vad det egentligen är som skall bedömas i ämnet idrott och hälsa? Vi hoppas som sagt att med hjälp av detta arbete

sudda ut en del av våra frågetecken kring vad som är betyggrundande och kanske väcka en del nya tankar hos oss själva såväl som hos er läsare.

2. Syfte och Frågeställningar

Det övergripande syftet med vårt arbete är att beskriva vad två grundskolor använder för bedömningsunderlag vid betygssättning i idrott och hälsa. Vi har valt att vända oss till fyra idrottslärare. Huvudfokus i arbetet har varit dessa lärare. Vi har även valt att vända oss till skolverket och till en representant på idrottshögskolan i Göteborg för att få fler infallsvinklar i arbetet.

För att få svar på vårt syfte har vi valt att precisera det med fem frågeställningar som i första hand är riktade till de fyra lärarna.

- Vilka kriterier ligger till grund för betyg i idrott och hälsa hos de fyra idrottslärarna?
- Är närvaro ett kriterium i idrott och hälsa?
- Kan en elev som gör sitt bästa och ger 100 % på varje lektion få ett bra betyg trots dåliga resultat?
- Vad är viktigast utveckling eller prestation?
- Orientering, simning, dans och friluftsliv är med som obligatoriska moment i kursplanen. Anser lärarna i idrott och hälsa att dessa moment får tillräckligt med utrymme i sin undervisning?

3. Bakgrund

3.1 Syftet med ämnet Idrott och Hälsa

Ämnets syfte och roll i utbildningen är ett inledande avsnitt i varje kursplan. Här motiveras varför ämnet ingår i utbildningen. Bland annat beskrivs vad för kunskaper elever behöver för att leva och fungera i samhället. Målen att sträva mot är utarbetade för att visa på vilka kunskaper skolan måste sträva mot för att eleverna skall utvecklas (Skolverket, 2000).

”Ämnet idrott och hälsa syftar till att utveckla elevers fysiska, psykiska och sociala förmåga samt ge kunskaper om den egna livsstilens betydelse för hälsan” (Skolverket, A, 2007-12-27).

Ett annat grundläggande syfte med ämnet som nämns under rubriken ämnets syfte och roll i utbildningen är att:

”Skapa förutsättningar för alla att delta i olika aktiviteter på sina egna villkor, utveckla gemenskap och samarbetsförmåga samt förståelse och respekt för andra” (ibid.).

Med detta vill man framhäva människors olika fysiska förutsättningar till att nå de uppsatta målen. Detsamma gäller även religiösa aspekter (Skolverket, 2000 s.22).

3.2 Kursplan – Idrott och Hälsa

En kursplan är enligt Allard (1994 s.102) en plan utifrån det elever bör ges möjlighet att lära sig. Det är med andra ord en förteckning över önskvärda mål.

Kursplaner är formulerade för att klargöra vad elever skall lära sig. De ger stor valmöjlighet för både lärare och elever att välja innehåll och arbetsmetod. Vad kursplaner *inte* anger är arbetssätt, metod och organisation utan det är upp till varje skola och lärare. Kursplanerna anger däremot de kunskapskvaliteter som undervisningen skall utveckla. Varje skola och klass kan på så vis tolka de nationella kursplanerna på sitt vis och utifrån det planera och utvärdera sin undervisning med utgångsläge efter elevers förutsättningar, erfarenheter, behov och intressen (Skolverket, B, 2007-12-17).

Enligt skolverket (2000 s. 7) visar studier som gjorts att lärare i huvudsak är nöjda med innehållet i kursplanerna. Dock anser många lärare att de uppställda målen är för svåra för eleverna att nå, medan andra tycker att kraven ligger på en rimlig nivå. Studierna visar även på stor skillnad på uppfattning och tolkning av kursplanerna samt hur skolorna använder dem. I kursplanen för idrott och hälsa framhävs vikten av att medvetenheten kring attityder och värderingar måste betonas på ett tydligt sätt då det styr valet av livsstil. Skolorna har många uppgifter, men en är att fostra individen i ett demokratisk tänkesätt (Skolverket, 2000).

En viktig bedömningsgrund i idrott och hälsa är elevers kunskaper om kroppen och om hur regelbunden fysisk aktivitet och friluftsliv påverkar vår fysiska och psykiska hälsa. Dvs. att

förstå vikten av kostens betydelse i samband med fysisk aktivitet och hur det i sin tur kan förbättra och förändra hälsan (Skolverket A, 2007-12-27).

3.3 Betygskriterier för Idrott och Hälsa

I detta avsnitt presenteras de strävansmål, uppnåendemål och betygskriterier som skolverket anger att elev och skola skall sträva mot och uppfylla innan det nionde skolåret:

Skolan skall i sin undervisning i idrott och hälsa **sträva** efter att eleven:

- utvecklar sin fysiska, psykiska och sociala förmåga, samt utvecklar en positiv självbild.
- utvecklar förmågan att organisera och leda aktiviteter (Skolverket, A 2007-12-27).

Mål som eleven skall ha **uppnått** i slutet av det nionde skolåret:

- Kunna orientera sig i okända marker genom att använda sig av olika hjälpmedel samt kunna planera och genomföra vistelse i naturen under olika årstider.
- Ha kunskaper i livräddande första hjälp.
- Förstå sambandet mellan mat, motion och hälsa och kunna tillämpa kunskaper i ergonomi i vardagliga sammanhang.
- Kunna delta i lek, dans, idrott och andra aktiviteter och kunna utföra lämpliga rörelseuppgifter.
- Kunna forma och genomföra aktiviteter för egen motion.
- Ha kunskaper i vanliga rörelseaktiviteter och hur de kan bedrivas på ett säkert sätt (Skolverket, A 2007-12-27).

Riksdagen bestämde 1993 vilka betyg som skulle finnas med i grundskolans del och att betyg endast skulle sättas i år 8 och i år 9. De tre betygsstegen skulle vara: Godkänt (G), Väl godkänt (VG) samt Mycket väl godkänt (MVG). I de fall en elev inte uppfyller målen i ett ämne skall inget betyg sättas. När man talar om betyg att uppnå anges kriterierna för godkänd, då det i de övriga betygen finns särskilda kriterier (Skolverket, 2001).

Kriterier för betyget Godkänt

- Eleven skall kunna delta i lek, idrott, dans och andra aktiviteter och behärska grundmotoriska rörelser såsom hoppa, rulla, åla osv.
- Eleven skall kunna simma 200 meter bröstsim varav 50 meter ryggsim på djupt vatten, samt att kunna hoppa från kanten så att huvudet kommer under vattenytan.
- Eleven skall kunna orientera sig i okänd miljö med hjälp av olika hjälpmedel (Skolverket, A 2007-12-27).

Kriterier för betyget Väl godkänt

- Eleven reflekterar med hjälp av kunskaper om kropp och rörelse över hur hälsa och välbefinnande kan bibehållas och förbättras.
- Eleven föreslår och genomför fysiska aktiviteter som befrämjar egen motion och hälsa.
- Eleven använder ett ändamålsenligt rörelsemönster vid deltagandet i olika fysiska aktiviteter.
- Eleven deltar i och tillämpar sina kunskaper om friluftsliv under olika årstider.
- Eleven använder sina kunskaper för att förutse och avvärja risker i samband med olika fysiska aktiviteter (Skolverket, A 2007-12-27).

Kriterier för betyget Mycket väl godkänt

- Eleven använder sina kunskaper om livsstil, livsmiljö och hälsa för att bedöma värdet av olika idrotts- och friluftaktiviteter.
- Eleven komponerar, motiverar och genomför ett allsidigt och funktionellt motionsprogram.
- Eleven organiserar motions-, idrotts- eller friluftaktiviteter tillsammans med andra med hänsyn till olika deltagares behov.
- Eleven anpassar sina rörelser till de krav som olika aktiviteter och situationer ställer på exempelvis balans, precision och tempo (Skolverket, A 2007-12-27).

3.4 Lpo 94

Avsnittet bedömning och betyg i läroplanen för den obligatoriska skolan anger mål och riktlinjer för bedömning och betygskriterier och inleds med några definitioner:

”Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive ämne eller ämnesblock. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika kriterier för olika kvalitetssteg. Dessa betygskriterier anges i anslutning till respektive kursplan” (Utbildningsdepartementet, 1998, s.18).

Denna text kompletteras med två **mål att sträva mot:**

Skolan skall sträva mot att varje elev

- utvecklar ett större ansvar för sina studier och
- utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna (Utbildningsdepartementet, 1998, s.18).

4. Litteraturgenomgång

4.1 Bedömning och betygssättning

Människor som möts bedömer varandra. Vi gör ständigt bedömningar och är ständigt utsatta för bedömningar av olika slag. I skolan möts många människor och därmed bedömer man varandra. Elev- elev, elev- lärare, lärare –elev osv. (Skolverket, 2001 s.10).

Skolverket (2001) skriver vidare att skolan och läraren måste bedöma om eleverna följer den väg som planeras och att eleverna uppnår de mål som skall uppnås. Om detta inte efterlevs måste skolan tillsammans med elev och föräldrar ta reda på och bedöma vad eleven skall uppfylla för att nå de uppsatta målen. För att stödja lärarna i betygsfrågan finns det betygs-kriterier utformade. Dessa skall underlätta för läraren att avgöra om eleven skall ges ett visst betyg eller inte. Betyg är oerhört viktiga för elever. Skolverkets (2004) mål och kriterier som fastställts i de nationella kursplanerna är utgångspunkten för bedömningen av eleverna. De är formulerade på ett sätt som gör att lärare måste göra många val och fatta många beslut om vad undervisningen skall behandla och hur den skall utövas. Detta kan vara oerhört svårt då det handlar om sina egna elever och ännu svårare i ett större perspektiv, då betygsättningen skall vara likvärdig för alla i hela landet. Betygsättning är officiellt sett en myndighetsutövning. Detta betyder att lärarens bedömning av elevernas kunskaper kan ha en avgörande betydelse för framtiden och kan inte överklagas. Lärarens beslut av betygsättningen kan ha stor betydelse för elevens möjligheter vid ansökning till ex andra utbildningar eller när de skall söka jobb. Utifrån detta är det oerhört viktigt att bedömning och betyg appliceras på ett likvärdigt och rättssäkert sätt i hela landet (Skolverket, 2004).

Annerstedt (2005) skriver att det behövs en massiv utbildning och träning i att bedöma inom lärarutbildningen. Vidare skriver han att de flesta lärare inte fått någon som helst utbildning eller träning i att sätta betyg under sin utbildning, och att de sedan skall ut och betygsätta sina elever, utan någon som helst aning om hur det går till och vad man skall tänka på kring denna problematik. Annerstedt (2005) skriver vidare att han tror att den främsta orsaken till varför ämnet idrott och hälsa inte behöver räknas med när man söker till högskolan, är att många lärare sätter betyg på felaktiga grunder.

4.2 Betygssystem

Svenska skolväsendet genomgick under 1990- talet omvälvande förändringar. Skolan kommunaliserades. Den regelstyrda skolan övergick till att bli målstyrd. Betygssystemet förändrades i grunden. Man införde ett målrelaterat system där elevers prestationer skulle betyg sättas efter hur mål och kriterier uppfylldes och frångick det tidigare grupprelaterade system där elevernas betyg baserades på jämförelser med vad andra presterade i samma ämne (Skolverket, 2001).

Under 1900- talets andra del har de som levt i skolans värld upplevt tre olika betygssystem. Fram till 1960- talet fanns det system med absoluta betyg som utgick från elevernas kunskaper och som skulle jämföras med de kunskaper som angavs i kursplanen. Det relativa eller grupprelaterade betygssystemet infördes under 1960-talet och hade som syfte att på ett systematiskt och tillförlitligt sätt rangordna elever (Skolverket, 2001). Systemet talade om hur en individs kunskaper förhöll sig till andras inom samma ämne. Dock fanns inga tydligheter på vilka kunskaper en individ hade. Det var först på 1970- talet som synen på kunskap och inläring förändrades. Där betonades individens kunskapsutveckling som en process att uppfatta omvärlden. 1994 infördes det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet som gav bättre information om elevers kunskapsutveckling. Det var nu elevers kunskaper skulle bedömas i relation till specificerade kunskapskvaliteter i form av mål och kriterier. Huvudregeln med systemet idag är att alla mål och kriterier skall uppfyllas. Detta betyder att det målrelaterade systemet ställer annorlunda krav vid betygssättning än det relativa betygssystemet. Jämförelsen av elevers olika resultat blir heller inte lika enkelt. Det är lättare att jämföra provpoäng än att jämföra kunskap. I ett målrelaterat system anger ett betyg att alla elever med detta betyg visat vissa angivna kvaliteter i kunnandet (Skolverket, 2001).

Enligt Annerstedt (2005) handlar betygssättning om att bedöma elevers kunskaper. Det kan göras utifrån tre modeller: *Individrelaterat*, *Normrelaterat* samt *Målrelaterat*. Alla systemen har både positiva och negativa sidor beroende på vilka syften bedömningen har samt vilken kunskapssyn man har.

- *Individrelaterat* – system bygger på bedömning om hur elever utvecklas under en tid, tex. under en termin.
- *Normrelaterat* – system används för att rangordna eleverna. Man utgår då från att individens kunskaper är normalfördelade. Under de decennier då detta system

tillämpades i svenska skolan, användes och tillämpades systemet på ett felaktigt sätt. Många lärare ”gömde sig under normfördelningsskurvan” när de skulle sätta betyg. ”Tyvärr är femmorna slut, annars kunde du också fått en femma”, kunde det ibland heta. Detta visade på att lärarna inte förstått sig på systemet.

- *Målrelaterat* – system utgår från de färdigheter, kunskaper, förmågor och kvalitéer som lärarna vill att eleven skall tillägna sig och utveckla. Detta system som i många sammanhang även kallas kunskapsrelaterat betygssystem som infördes i Sverige i samband med de senaste läroplanerna, återspeglar elevernas kunskaper i mer absoluta termer (Annerstedt, 2005 s.293).

4.3 Litteratur inom området betygssättning i Idrott och Hälsa

Enligt Annerstedt (2005) finns det ytterst lite skrivet om bedömning och betygssättning i ämnet idrott och hälsa. Han refererar till en engelsk bok ”*Assessment in psysical education*” av Bob Carroll där frågan diskuteras ingående. Denna bok behandlar utvärdering och bedömning och förespråkar att man bör gå ifrån bedömning i form av formella tester. Man bör istället bedöma om och hur elever kan sätta ihop uppvärmningsprogram och andra funktionella och vardagsanpassade uppgifter där eleverna tydligt kan och får visa upp sina kunskaper och färdigheter. Det som bör bedömas och betygssättas är enligt Carroll:

- Fysisk färdighet och kompetens
- Fysisk utveckling, hälsa och fysisk status
- Kognitiv förmåga
- Fritid och aktiv livsstil
- Sociala och personliga kvalitéer
- Estetiska kvalitéer (Carroll refererad i Annerstedt, 2005, s.294).

Detta belyser att betygs- och bedömningsfrågan är aktuell även utanför Sveriges gränser. Detta kan styrkas genom att Annerstedt refererar till Bob Carroll som också diskuterar frågan kring betyg och bedömning.

I skolan talar man om fyra olika kunskapsformer: *Fakta, Färdighet, Förståelse och Förtrogenhet*. Samtliga kunskapsformer finns i ämnet idrott och hälsa, där färdigheterna alltid stått i fokus (Annerstedt, 2002 s. 125). Att bedöma färdigheter är det ingen diskussion om, men som Annerstedt (2005) säger så finns det stöd i kursplanen som säger att teoretiska

kunskaper, genomförande och insats i förhållande till de fysiska resurserna också skall bedömas.

Annerstedt tycker inte att elevernas fysiska aktiviteter på fritiden skall spela in på ett direkt sätt i betyget. Han säger däremot att elevens fysiska aktivitet på fritiden kommer att ha en indirekt effekt på betyget. Detta kan leda till ett högre betyg genom att eleverna utvecklar sina idrottsliga kunskaper på fritiden (Annerstedt, 2005).

Enligt Skolverket (2001) skall idrott som man utövar på fritiden räknas in i betyget. De menar att alla kunskaper skall bedömas oavsett var eleven har tillägnat sig dem. Dock gäller det att eleven uppfyller de mål och kriterier som gäller för ett visst betyg (Skolverket, 2001 s 34).

I Lpo 94 skrivs det att,

”Läraren skall vid betygssättning utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.” (Utbildningsdepartementet, 1998, s.18).

Skolverket har publicerat ett kortare avsnitt om vad som skall bedömas i ämnet idrott och hälsa:

”Bedömningen i idrott och hälsa avser elevens kunskaper om hur den egna kroppen fungerar och hur eleven bland annat genom regelbunden fysisk aktivitet och friluftsliv kan bibehålla och förbättra sin fysiska och psykiska hälsa. Det innebär att elevens kunskaper om vilka faktorer som påverkar den egna hälsan är en viktig bedömningsgrund. Elevens förmåga att använda kroppen för sammansatta och komplexa rörelsemönster på ett ändamålsenligt sätt liksom bredden av fysiska aktiviteter ingår också i bedömningen.

Ytterligare en bedömningsgrund är elevens förmåga att utföra rörelser med kontroll och precision liksom att med hänsyn till rytm och estetik ge uttryck för känslor och stämningar. Även elevens förmåga att reflektera över och värdera fysiska aktivitetens betydelse

för livsstil och hälsa utifrån både ett individ- och ett samhällsperspektiv är av vikt vid bedömning” (Skolverket A 2007-12-27).

4.4 Likvärdig bedömning

Under år 2000 genomförde skolverket en nationell kvalitetsgranskning av betygssättning i ett stort antal skolor i olika kommuner i Sverige. Undersökningen visade på stora skillnader utifrån olika förutsättningar när det gäller en likvärdig bedömning av elevernas kunskaper. Då det berörde de lokala utformade kriterierna visade de stora skilda tankesätt för de olika betygen samt kopplingen till de nationella fastställda målen och kriterierna. Utifrån detta kunde man se varierande resultat på lärarnas syn på vad som skulle ligga till grund för betygssättningen. Sammantaget visade undersökningen bristande förutsättningar för en likvärdig bedömning och betygssättning (Skolverket, 2004).

Utifrån denna granskning införde skolverket 2004 en handlingsplan för en mer rättssäker och likvärdig betygssättning. Tanken med denna plan var att till exempel ge stöd till skolorna, uppmärksamma likvärdighetsfrågorna vid skolverkets inspektioner och för att bland annat stärka kunskaperna om bedömning och betygssättning i lärarutbildningarna (Skolverket, 2004).

Enligt Andersson (1999) bör betyg vara jämförbara. Det bör vara det mellan lärare, inom och mellan skolenheter, inom och mellan rektorsområden och självklart inom Sverige. Eftersom antagningssystemet gäller allmänt över hela landet bör kraven för godkänt (G), väl godkänt (VG) och mycket väl godkänt (MVG) vara någorlunda lika.

Ofta kan en undervisningssituation av hur bra något utförs av en elev, ta sig uttryck i betygssättning. Det är ett märkligt förhållande inom svensk lärarutbildning att de flesta lärare inte kommit i besittning av någon träning eller utbildning i att sätta betyg när de lämnar lärarutbildningen. I undervisningsprocessen är det viktigt att betygssättning betraktas som en integrerad del (Annerstedt, 2005).

Frågor som kan vara bra att ställa i en bedömningssituation är *Varför, Vem, Vad, När* och *Hur* vilka är betygssättningens centrala frågor. Utifrån detta måste alltid målen vara en

utgångspunkt vid bedömning och betygssättning. Det som *inte* skall utgöra grund för betygssättning är närvaro, ambition och flit, försåvitt det inte anges i målen. Idrottsläraren bedömer vad elever utför i idrottsliga sammanhang, deras kunskaper om fysiska aktiviteter och därtill även deras insatser under lektionerna (Annerstedt, 2005; Skolverket, 2001).

Som idrottslärare har man ett stort antal elever som man undervisar och skall bedöma. I och med detta kan det vara svårt att göra en rättvis bedömning av alla elevers kunskaper, färdigheter, insatser och genomförande. Det första man bör göra som lärare är att lära känna eleverna så att man därefter kan bedöma deras insatser i förhållande till deras förutsättningar. Det kan då vara bra att några gånger per termin kolla av resultat och andra anteckningar man har om sina elever. Utifrån sina anteckningar kan man jämföra och stämma av med vad kursplanen säger och därefter sätta ett betyg på vad eleverna åstadkommit vid just den tidpunkten på terminen. Detta sätt kan vara till mycket hjälp för läraren som känner sig osäker på en eller några elever. Detta ger möjligheten att på de följande lektionerna ha ett extra öga på de elever som ligger på gränsen mellan två betyg (Annerstedt 2002).

4.5 Tidigare studier kring betygssättning i Idrott och Hälsa

En tidigare studie som gjorts av Larsson (2003) på tolv stycken idrottslärare inom grundskolan och gymnasiet i Göteborgs kommun visar på skiftande betygskriterier i ämnet idrott och hälsa. Vi har valt att endast ta del av vad grundskolelärarna svarat då vår studie berör denna del, dvs. år 7-9. I studien exemplifierades följande moment :

- Simning – där antalet simlektioner per läsår var mellan 1-4 i år 9. Innehållet var bland annat deltagande, simma 200m, ev. tidtagning, kandidat- och magisterkrav i simning (SLS).

Kriterierna för betygen G, VG och MVG såg ut på följande sätt:

Godkänt: simkunnighet om 200 m bröst, till förståelse för hur man simmar.

Väl godkänt: varierar inom ramen för kandidat- och magisterkraven tex. dykning.

Mycket väl godkänt: varierar lärare emellan. Men det som är det avgörande kriteriet är tidtagning vid t ex bröstsim eller crawlsimning. Även olika simsätt är av stor vikt.

”Elever som ej klarar kraven! Vi hinner inte träna dessa elever”
(Larsson 2003, s.37).

Larssons studie visar att simkunnighet inte är ett krav för att bli godkänd. Den visar att elever som ej är simkunniga kan på en skola få icke godkänt (IG), men på en annan skola kan eleverna få betyget väl godkänt (VG).

- Rytym, rörelse, dans – antalet tillfällen per termin i år 9 var mellan 1-12/13. Innehållet var: deltagande, musikprogram, prova på, enkla danser.

Kriterierna såg ut på följande sätt:

Godkänt: att eleven är deltagande i aktiviteten.

Väl godkänt: visa god ledarförmåga, visa ett musikprogram två och två, stimulera övriga till rytmkänsla.

Mycket väl godkänt: komponera och leda en stegkombination. Lära ut och leda egna danser med 3 rörelser.

” När jag har mina danslektioner har jag fullt upp att få den lektionen att gå. Man står inte fullt ut och bedömer” (Larsson 2003, s.38).

- Friluftsliv – 1-4 tillfällen per termin i år 9. Innehåll: ”Smörgåsbordsdagen”, vandring, friidrott, brännboll, paddling, vintersport, orientering.

Kriterierna såg ut på följande sätt:

Godkänt: deltagande, teoriinnehåll, upplevelsenivå, alla skall ha gjort banorna som ingår.

Väl godkänt: att man klarar alla kontrollerna, att man hjälper sina kamrater.

Mycket väl godkänt: ledaregenskaper, självständighet, funktionärskap, uppsättning av kontroller etc.

” Orientering har vi kriterier för” (Larsson 2003, s.38).

I studien behandlades dessutom frågan kring närvarons betydelse vid betygssättning, i idrott och hälsa där grundskolelärarna svarade följande:

- 2 lärare krävde 50-60 % aktiv närvaro,

- 2 lärare 60-70 % närvaro,
- 1 lärare 70-80 % och
- 1 lärare hade 80-90 % närvaro som krav.

Utifrån dessa svar kan man konstatera att närvaro är en viktig del men att det finns stora skillnader i synen på hur mycket eleverna måste vara aktivt närvarande.

Lärarna fick även ge synpunkter på betygssättningen. Grundskolelärarna klargjorde sitt missnöje på följande sätt:

” Flummigt IG/G, stor variation inom VG” (Larsson 2003, s.47).

” Vi är inte helt överens, men jag märker att jag börjar anpassa mig”
(Larsson 2003, s.47).

Enligt Annerstedt är det viktigt att lärare på skolor samarbetar och diskuterar bedömning och betygssättning, så att kriterierna blir liknande mellan lärare och skolor. Det är viktigt att lärare står på en gemensam grund om vad och hur man skall bedöma och betygssätta (Annerstedt 2005).

5. Metod

5.1 Val av metod

Syftet med detta avsnitt är att beskriva vårt val av metod samt arbetets väg fram till resultatet. Enkätfrågorna finns som bilagor (1-3 från s. 39) till arbetet för att läsaren själv skall kunna ta del av frågorna samt tolka svaren. Vi har valt att använda oss av vissa aspekter från hermeneutiken när vi genomfört vår studie. Med hermeneutiks studie menar vi att vi har närmat oss forskningsobjektet subjektivt utifrån vår egna förståelse (Patel & Davidsson, 1994 s.26).

”Hermeneutikern menar alltså att det går att förstå andra människor...
Man menar också att människor har intentioner, avsikter, som yttrar sig i språk och i handling, och som det går att tolka och förstå innebörden av”
(ibid.s.26).

Att välja metod är något som kräver mycket tanke och reflektion då det handlar om att finna den bästa tänkbara vägen fram till resultatet. Vi har valt att göra en kvalitativ studie.

De saker som vi hade i åtanke när vi valde metod var att de som deltog i undersökningen skulle ha gott om tid att besvara frågorna samt att det skulle finnas möjlighet för de deltagande att få med mycket av sina egna tankar. Med de förutsättningarna i åtanke valde vi enkäter som vår metod. Vi övervägde intervjuer men vi anser att under den här tiden på året är det mycket som händer på skolorna och lärarna har det väldigt stressigt. Det känns svårt att hitta ett utrymme för intervju.

Genom att skicka med lärarna enkäterna hem kan de i lugn och ro svara på frågorna när det känns bra. Vi anser också att betyg är ett komplicerat område och att de kräver en viss betänketid innan man svarar, vi upplever att intervjuer hade gett snabba svar där det inte finns tillräckligt med utrymme för lärarnas egna tankar och reflektioner. Vid intervju finns det även en risk att den som intervjuar påverkar svaren och ställer ledande frågor vilket inte riskeras vid enkätundersökning (Stukat, 2005 s. 43).

Vi är medvetna om att det finns en del nackdelar med enkäter i förhållande till intervjuer men vi valde ändå enkäter som metod då vi anser att fördelarna är fler. Nackdelen är att det inte finns möjlighet att ställa följdfrågor vid en enkätundersökning vilket man har möjlighet till vid intervju. Det kan också vara så att lärarna lämnar väldigt korta svar och att man inte får ut så mycket av enkäten som man förväntat sig. En annan risk med enkäter är att lärarna kan tolka frågorna på olika sätt och därför ge väldigt olika svar.

5.2 Presentation/Beskrivning av undersökningsgrupp

Arbetets syfte är att undersöka fyra lärares tankar kring betygssättning och bedömning i idrott och hälsa. De fyra lärare vi valt att arbeta med arbetar alla som lärare i idrott och hälsa med årskurser mellan år sju och nio. Vi valde där att ta två lärare på två olika skolor för att även kunna se om tankarna skiljer sig åt på en och samma skola. För att få fler infallsvinklar kring frågeställningarna har vi även valt att vända oss till skolverket och en representant på Idrottshögskolan vid Göteborgs universitet. Vi tror att detta kommer att inbjuda till en mer intressant diskussion.

5.3 Hur enkäten utformades och hur frågorna bestämdes

Frågorna i enkäterna bestämdes utifrån vårt syfte och våra frågeställningar. Anledningen till att det blev det antal frågor som det blev var att vi ansåg att de räckte för att ge svar på vårt syfte och våra frågeställningar. Vi ville ha öppna frågor som ger utrymme för mycket egna tankar, låg strukturering av frågorna (Trost, 2007 s.61). Den som svarar skall inte känna sig begränsad av utrymme. Det finns även plats för övriga kommentarer i slutet av varje enkät. Vi är medvetna att våra val av frågor kan styra lärarna något, men anser att frågorna var relevanta för att få svar på syftet samt frågeställningarna. De frågeområden som bland annat behandlas i enkäterna berör vad man som lärare lägger till grund för sina betyg och om man väger in saker som närvaro. Frågorna berör även utveckling och prestationer samt de obligatoriska momenten. (Se bilaga 1-3 från s.39). Vi har valt att använda oss av tre olika enkäter. En med åtta frågor som skickades till lärarna (bilaga 1). De två andra enkäterna som skickades till Idrottshögskolan (bilaga 2) respektive skolverket (bilaga 3) har färre frågor eftersom huvudfokus i studien låg på lärarna.

5.4 Validitet, reabilitet

När vi talar om arbetets validitet menar vi undersökningens giltighet (Stukat 2005 s.125), uppfyller metoden vårt syfte? Då enkätfrågorna utformades efter frågeställningarna, ger svaren oss det som vi förväntades få svar på för att kunna få ett resultat, samt föra en diskussion som svarar upp till vårt syfte. Eftersom metoden har uppfyllt vårt syfte anser vi att arbetet har en hög validitet.

Reabilitet står för tillförlitlighet, dvs. kvaliteten på själva mätinstrumentet (Stukat 2005). Är vår metod bra för att svara på våra frågeställningar? De deltagande har haft gott om tid och mycket utrymme för egna kommentarer i enkäten. Vi påpekar också tydligt i det brev som skickas med enkäterna att vi inte sitter inne med de rätta svaren utan att vi är ute efter just deras tankar. Det är alltså lärarnas egna ord som finns i enkäten vilket gör att dessa svar är tillförlitliga.

5.5 Bortfall efter urval

Tillförlitligheten är beroende av bortfallet (Kylén, 2004 s.149). Skolverket valde att inte svara på vår enkät utan hänvisade istället till deras hemsida. Då skolverket inte var huvuddelen i vårt arbete anser vi att detta bortfall inte påverkar vårt syfte. För att kunna få ett bra resultat måste vi göra en bortfallsanalys, dvs. vad är typiskt för de som inte svarat (ibid. s.150). Vi kan istället för de enkätsvar vi hade räknat med från skolverket, ta del av deras åsikter på hemsidan och trots bortfallet få en lika intressant infallsvinkel i diskussionen, vilket syftet med skolverkets deltagande var.

5.6 Etiska principer

När vi genomfört våra enkätundersökningar har vi varit noga med att följa vissa etiska regler. Något som vi varit extra noga med är de fyra krav som nämns i Vetenskapsrådets forskningsetiska principer:

- Informationskravet - De som deltar är även medvetna om arbetets syfte och deras roll i undersökningen.

- Samtyckeskravet - Lärarnas deltagande har varit absolut frivilliga och vi har varit noga med att påpeka att vi inte sitter inne med de rätta svaren utan att vi är ute efter just deras tankar kring frågorna.
- Konfidentialitetskravet - Alla lärare och representanter som deltagit i vår studie är anonyma och likaså skolorna de deltagande lärarna arbetar på.
- Nyttjandekravet - vi är även tydliga med att deras svar endast kommer att användas i vårt examensarbete (Ejlertsson, 2005 s.29).

5.7 Hur resultat bearbetades och sammanställning av enkäterna

Efter det att vi samlat in alla enkäter presenteras svaren i resultatdelen. Vår tanke var att väva samman de olika lärarnas, universitetsrepresentantens och skolverkets tankar och koppla dessa till den bearbetade litteraturen. Vi valde även att på ett åskådligt sett belysa och lyfta fram likheter och skillnader de olika instanserna emellan. Vår förhoppning var att resultatet skulle bidra med insikt hos läsaren kring vårt syfte och våra frågeställningar samt att väcka nya frågeställningar inom ämnet.

6. Resultat och analys

I vår resultat- och analysdel har vi valt att utgå från våra frågeställningar när vi presenterar resultatet. Tanken är att det skall bli så överskådligt och tydligt som möjligt för läsaren. Vi har även valt att använda citat från våra undersökningar så att läsaren skall få en god uppfattning om hur de olika lärarna och idrottshögskolans representant har svarat. Alla lärare kommer dock inte att citeras i varje frågeställning, då vi har valt att lyfta de citat som känns mest aktuella samt att vissa svar var väldigt lika varandra och kändes då överflödiga att använda. Vi vill dock påpeka att vi har haft alla lärares svar med i våra tankar och resonemang.

6.1 Kriterier för betygssättning i Idrott och Hälsa

Vi har ett målrelaterat betygssystem, vilket betyder att det finns vissa angivna mål för varje ämne som eleven skall ha uppnått i årskurs nio, för att få ett betyg. Dessa mål finns beskrivna i respektive ämnes kursplan. Målen är väl beskrivna, men inte hur man skall nå fram till dessa. Då målen är de samma för alla skolor i hela landet är det väldigt intressant att undersöka om lärarna grundar sina betyg på samma underlag. Vi frågade lärarna vad som låg till grund för deras betyg.

”Den sociala kompetensen och ansvarstagande väger tungt vid det högsta betyget” (**Lärare A**).

”Intresse, aktivitet och förmåga. Socialkompetens, hur är de mot andra” (**Lärare C**).

”Inställning, arbetsinsats och elevens utveckling” (**Lärare D**).

Dessa lärare belyser alla olika förmågor som en stor grund vid betygssättning. Att det handlar om hur man uppträder och hur engagerad man är.

Det var dock en av lärarna som lutade sig mer mot betygskriterierna än de tre lärarna här ovan och hade svarat lite mer sakligt på denna enkätfråga.

”Grunden är betygskriterierna. Utgår ifrån allt vad eleverna gör på samtliga lektioner. Grovt kan man säga att; G=är simkunnighet. Deltager i OL plus gör sitt bästa i övriga moment. VG=allt för G plus ändamålsenligt rörelsemönster i allt de gör. Att eleven har någon fysisk aktivitet på fritiden. Vara bra i något så att det syns. MVG=G plus VG plus mycket duktig i det mesta som vi gör. Visar goda ledaregenskaper” (**Lärare B**).

Denna lärare har med ord som simkunnighet, orientering och rörelsemönster i sina betygsunderlag, vilket är det som stämmer mest överens med kursplanen. De mål som finns med i kursplanen är som vi varit inne på tidigare:

- Kunna orientera sig i okända marker genom att använda sig av olika hjälpmedel samt kunna planera och genomföra vistelse i naturen under olika årstider.
- Ha kunskaper i livräddande första hjälp.
- Förstå sambandet mellan mat, motion och hälsa och kunna tillämpa kunskaper i ergonomi i vardagliga sammanhang.
- Kunna delta i lek, dans, idrott och andra aktiviteter och kunna utföra lämpliga rörelseuppgifter.
- Kunna forma och genomföra aktiviteter för egen motion.
- Ha kunskaper i vanliga rörelseaktiviteter och hur de kan bedrivas på ett säkert sätt (Skolverket, A 2007-12-27).

Av idrottshögskolans representants svar kan man tyckas se en blandning av lärarnas tankar, representanten skriver om bedömning utifrån tre infallsvinklar. Där vi tolkar det som att man går efter såväl insats som resultat och att det är viktigt att se och ta hänsyn till alla delar vid betyg och bedömning.

- ”A. Insats och genomförande
 - B. Elevens praktiska färdigheter i ämnet
 - C. Deras teoretiska kunskaper om det som ämnet omfattar”
- (Representanten på idrottshögskolan).**

Som vi tolkar det menar representanten att det är viktigt att man väger samman alla dessa moment när man skall bedöma och betygsätta.

Skolverket (2004) skriver att det är otroligt viktigt att bedömning och betyg appliceras på ett likvärdigt och rättssäkert sätt i hela landet. Betygskriterierna finns där för att detta skall vara möjligt. Bara genom att ha undersökt fyra lärares tankar ser vi att deras bedömningunderlag grundar sig på annat än de faktiska kriterierna. Istället för att inrikta sig på målen ligger mycket fokus på kvalitéer som socialkompetens, arbetsinsats och intresse.

De nationella kursplanerna är i dagsläget utformade på ett sådant sätt att lärare måste göra många val och fatta många beslut om vad undervisningen skall behandla och hur den skall utövas. En tanke som då slår oss är att eftersom varje lärare är en egen individ med egna tankar och funderingar, kommer de i stort sätt att finnas lika många tolkningar av kursplanen som det finns idrottlärare. Detta gör det naturligtvis lite mer komplicerat att ha en samsyn på betyg och bedömning över hela landet. De deltagande lärarna har vissa gemensamma tankar, bland annat några egenskaper som vi nämner här ovan, men dessa finns dessvärre inte med i kriterierna. Detta kan tyckas vara lite konstigt då ämnet syftar till att utveckla gemenskap, samarbetsförmåga samt förståelse och respekt för andra, men dessa syften går inte att återfinna i målen och kriterierna (Skolverket A, 2007-12-27), vilket känns motsägelsefullt.

Vad vi kan konstatera efter vår undersökning, precis som skolverkets tidigare studier har kommit fram till, så sätter lärare betyg efter väldigt skiftande kriterier. Annerstedt (2005) skriver att det finns ett behov av utbildning och träning i att bedöma inom lärarutbildningen. Det är något vi absolut håller med om då vi själva känner oss dåligt utbildade inom området betyg och bedömning. En av de främsta orsakerna till att man kan välja bort att räkna betyget i ämnet idrott och hälsa när man söker till högskolan är att många lärare sätter betyg på felaktiga grunder (Annerstedt, 2005). För att höja ämnets status tror vi att det är viktigt med en nationell samsyn samt att kursplanen inte är öppen för så många olika tolkningsmöjligheter.

Den tidigare forskningen föreslår sätt som kanske skulle underlätta bedömningen, göra det mer tydligt när det handlar om vad som skall betygsättas. I boken "*Assessment in physical education*" s. 294 som Annerstedt 2005, refererar till diskuterar man att man borde bedöma hur elever klarar att utföra funktionella och vardagsanpassade uppgifter där elever tydligt kan och får uppvisa sina kunskaper och färdigheter. Det som då skulle bedömas är;

- Fysiska färdigheter och kompetens
- Fysisk utveckling, hälsa och fysisk status
- Kognitiv förmåga
- Fritid och aktiv livsstil
- Sociala och personliga kvalitéer
- Estetiska kvalitéer (Carroll refererad i Annerstedt, 2005 s. 294).

Vi förmodar att detta sätt kanske hade underlättat för läraren vid bedömningen, men undervisningen hade troligtvis blivit ganska enformig och förlorat ett av sina goda syften, nämligen "*att väcka nyfikenhet och intresse för nya aktiviteter*" (Skolverket A, 2007-12-27).

Enligt Annerstedt(2005) kan man bedöma elevers kunskaper utifrån tre modeller *Individsrelaterat*, *Normrelaterat* och *Målrelaterat*. Alla systemen har både positiva och negativa sidor beroende på vilka syften bedömningen har samt vilken kunskapssyn man har. *Individsrelaterat* – system bygger på bedömning om hur elever utvecklas under en tid, tex. under en termin. *Normrelaterat* – system används för att rangordna eleverna.

Målrelaterat – system utgår från de färdigheter, kunskaper, förmågor och kvalitéer som lärarna vill att eleven skall tillägna sig och utveckla. Kanske är det så att en blandning av dessa modeller hade varit det bästa för att få ett så brett och rättvist betygsunderlag som möjligt.

6.2 Närvaro i Idrott och Hälsa

Närvaro är inget krav när det gäller att sätta betyg i den obligatoriska skolan. Man får alltså inte använda närvaro som ett betygsunderlag utan man måste fokusera på mål att uppnå. Detta känns lite motsägelsefullt då man måste se eleven i de olika moment man genomför, för att kunna bedöma om eleven når målen, vilket i sin tur kräver att eleven är närvarande. Lärarna som deltagit i enkäten menar att närvaro är en viktig del i idrott och hälsa.

”Man kan inte ta med sig goda fysiska vanor till senare i livet om man bara gästspelar någon gång då och då. Det är det speciella med det här ämnet, att det inte är färskvara”
(Lärare A).

”En förutsättning för att kunna bedöma elevernas prestationer och utveckling är att de faktiskt är där”
(Representant Idrottshögskolan).

Något som tas upp i kursplanen är hälsoaspekten. Det står att eleven skall utveckla kunskap om vad som främjar hälsa. Ämnets syfte är bland annat att utveckla eleverna fysiska, psykiska och sociala förmåga samt ge kunskaper om den egna livsstilens betydelse för hälsan (Skolverket A, 2007-12-27). Hur skall man som elev ta hänsyn till ämnets syfte om man inte är närvarande. Två av lärarna belyser just hälsoaspekten som en viktig del i närvaron.

”Ja, absolut ur ett hälsoperspektiv borde det absolut vara krav på närvaro i idrott och hälsa” **(Lärare C).**

”Ja, då det i syftet står att ämnet skall främja hälsa tycker jag att eleven måste visa sina kunskaper om att det är viktigt att röra sig regelbundet” **(Lärare D).**

Vi anser att punkten som handlar om närvaro är ganska motsägelsefull. I den obligatoriska skolan är närvaro inget krav vid betygssättning. Idrottslärare skall bedöma elevens kunskaper i olika moment för att veta om de når målen men eleverna måste inte närvara. Hur skall det finnas tillräckligt med betygsunderlag för att sätta betyg på en elev som aldrig är närvarande? Enligt skolverket (Skolverket, 2001) är det ändå så att närvaro, ambition och flit inte skall utgöra någon grund för betygssättning såvida det inte anges i målen, vilket det i dagsläget inte gör.

I Larssons studie (2003) och vår egen studie visar det sig att många lärare tycker att närvaro är viktigt. I Larssons studie kräver lärarna närvaro i form av olika procentsatser för att en elev skall kunna få ett visst betyg (Larsson 2003 s.39). Enligt skolverket så är detta inte

acceptabelt. Man skall inte använda närvaro som betygsunderlag, trots det verkar det vara många lärare som gör det.

Som elev spelar det ingen roll var man tillägnat sig kunskaperna, det viktigaste är att man besitter dem. Enligt Skolverket (2001) så skall idrott man håller på med på fritiden räknas in i betyget. Då blir det alltså en fördel för en elev som utövar någon typ av fysisk aktivitet på fritiden, då denna har gott om tid att lära sig utanför undervisningen.

I skolan talar man ofta om de fyra olika kunskapsformerna; *Fakta, Färdighet, Förståelse* och *Förtrogenhet* och som det konstateras i litteraturgenomgången är det färdighet som får störst utrymme i idrott och hälsa (Annerstedt, 2002). Detta gör det självklart mer gynnsamt för en elev som har möjlighet att tillägna sig kunskaperna på sin fritid, då denne får mer tid att lära sig. Kanske hade det blivit mer rättvist om förståelse och förtrogenhet fick mer utrymme? Dessa två kunskapsformer ställer lite andra krav på eleven och en sådan sak som närvaro hade belönats i dessa två kunskapsformer.

6.3 Elevens insats

Skolverket är väldigt tydliga med att faktorer som närvaro, flit och ambition inte får ligga till grund för betyg. Därför skall man inte premiera enbart en god insats med ett högt betyg, eller rentav något betyg. Det är fortfarande så att det är målen som gäller och alla lärare måste luta sig mot dessa oavsett hur ambitiös en elev är.

"...bedömning och betygsättning alltid ska ske med målen som utgångspunkt. Det innebär i sin tur att närvaro, flit, ambition, läsläsning, lektionsarbete m.m. inte i sig ska vara grund för betygsättningen, såvida de inte nämns i målen som ska uppnås/.../

...Det som sker på lektionerna och vid lektionsförberedelser hemma, liksom närvaro och god ordning, är naturligtvis i de flesta fall förutsättningar och medel för att elever ska kunna tillgodogöra sig och utveckla det kunnande som ingår i ämnet eller kursen. På så sätt har detta "betydelse för betyget" (Skolverket, 2001).

Nästan alla fyra lärare har samma åsikt i frågan, ”kan en elev som alltid ger 100 % få ett högt betyg trots dåliga resultat”, nämligen att ett VG går att uppnå med hjälp av en helhjärtad insats, men för att nå ett MVG krävs mer i form av goda resultat och goda kunskaper.

”Det som står i de respektive betygsnivåerna så ska man på MVG utföra övningar/idrotter med mycket god teknik (precision, tajming och så vidare)” (**Lärare B**).

”...ett VG kan eleven få men för att nå högre måste eleven ha förmågan/kunskapen” (**Lärare C**).

”Kanske möjligtvis ett VG” (**Lärare A**).

I kursplanen står det i kriterierna för betyget Väl Godkänt, att eleven skall använda ett ändamålsenligt rörelsemönster vid deltagande i olika fysiska aktiviteter (Skolverket A, 2007-12-27). För att nå ett VG krävs det så som vi tolkar det vissa färdigheter, det räcker inte med ett stort engagemang.

En av lärarna skiljer sig dock från de andra. Såsom vi tolkar det tycker Lärare D att en elev som alltid ger 100 % men som inte når några goda resultat kan få ett MVG, det högsta betyget.

”Ja, jag sätter inte betyg på resultat” (**Lärare D**).

Kan det vara så att Lärare D har gjort en egen tolkning av kursplanen? Då det inte är så lätt att mäta kunskaper kanske många lärare lutar sig mot det man ser lite tydligare, saker som intresse, ambition och viljan att tillägna sig kunskap.

I de fall elever ger 100 % jämt men som inte når ända fram ändå, hade det kanske varit mer gynnsamt med det individsrelaterade betygssystemet? Det systemet bygger på hur en elev utvecklats under en termin (Annerstedt, 2005). Kanske är det så att en elev i början av en termin hoppar en meter i längdhopp men kämpar och i slutet av terminen lyckas hoppas två meter. Detta är en enorm bedrift och visar på en fantastisk utveckling av denna elev vilket hade belönats med ett individsrelaterat betygssystem.

Men enligt kursplanerna som idag finns i vårt målrelaterade betygssystem så är det prestationen/resultatet som är det centrala. Skall man luta sig mot detta så sätter alla fyra tillfrågade lärare betyg på felaktiga grunder, då de alla medger att ambition och intresse belönas och kan i alla fall räcka till ett VG.

6.4 Utveckling eller prestation

Vad är egentligen viktigast, att eleven utvecklas eller att denne presterar bra? Som vi diskuterat i alla tidigare avsnitt så är det målen som är det centrala. I avsnittet ämnets syfte och roll i utbildningen i kursplanen, så skriver man om vikten av att utveckla vissa kunskaper och förståelser för ämnet I avsnittet mål att sträva mot så finns ordet utveckla med i alla punkter utan en. När vi sedan läser om de mål en elev skall ha uppnått i slutet av nionde skolåret, samt kriterierna för de olika betygen är det inte längre utveckling som klingar i texten. I dessa avsnitt finns mål och resultat som skall vara uppnådda och det står inget om vägen dit (Skolverket A, 2007-12-27). Det här kan tolkas som att en elev inte behöver visa på någon utveckling utan det räcker att man i år nio visar att man når målen och kan prestera vad som krävs för att få ett betyg.

Tanken med att man 1994 införde det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet var att det gav bättre information om elevers kunskapsutveckling (Skolverket, 2001). För att koppla till förgående stycke så kan vi konstatera att det påstås vara viktigt med utveckling och att betygssystemet skall syfta till utveckling. Även här känns det motsägelsefullt då det är färdigheterna, resultaten, prestationerna som bedöms och vägen dit som är utvecklande är oväsentlig.

”Utveckling leder till prestationer. Utvecklingen är själva processen i lärandet, den är naturligtvis viktig. Men i slutet blir det en prestation – hur långt utvecklingen har tagit eleven”
(Lärare B).

”Absolut utveckling. Det är en av de stora anledningarna till att idrott är så viktigt i skolan. Bättre utveckling ger bättre prestationer” **(Lärare C).**

Men det är inte riktigt så enkelt att en elev som utvecklas otroligt mycket kanske ändå inte når målen, utan snubblar på målsnöret. Det här är Lärare B inne på i sina tankar. Att i slutskedet så är det alltid prestationen som står i fokus och det är de färdigheter som en elev besitter som man bedömer.

Eftersom alla elever har så olika förutsättningar så är detta ett dilemma. Hur utvecklingskurvor och prestationer ser ut kan vara så spridda från individ till individ, vilket även en av lärarna uttrycker:

”Svårt att svara på då det kan vara en stor prestation av tjocka Berta att hoppa över 70 cm. Samtidigt är det lika viktigt att spänstige Stig förbättrar sig från 140 cm till 217 cm”

(Lärare D).

Det är långt ifrån enkelt att bedöma och betygsätta i idrott och hälsa. I matte har man prov där man testar elevers kunskaper. I idrottsundervisningen är det inte alltid pedagogiskt rätt att eleverna testas i praktiska moment. Att rada upp elever och låta dem prestera framför andra är en ganska utsatt situation eftersom elever har väldigt olika förutsättningar. Att visa upp sina praktiska färdigheter framför en grupp kan vara väldigt känsligt för många.

6.5 Obligatoriska moment i kursplanen

Några av de få moment som står tydligt och klart i kursplanen är simning, dans, orientering och friluftsliv (Skolverket A, 2007-12-27). Med friluftsliv talar man ofta om förmågan att utrustas och klä sig rätt inför det som skall genomföras. Vi ville ta reda på hur stort utrymme dessa ämnen får i undervisningen i idrott och hälsa.

Med resultatet i handen kan vi se att det skiljer sig en del bara dessa två skolor emellan. Uppfattningen vi får är att man har olika mycket av dessa moment eftersom de kräver lite annorlunda förutsättningar. På en skola har man mycket dans men svårigheter med att komma till en simhall. På en skola simmar man 6-12 gånger per läsår och den andra bara två.

Något som inte verkar få tillräckligt med tid på skolorna är friluftsliv. I enkäterna svarade lärarna på frågan om de tyckte att ovannämnda moment fick tillräckligt med tid i undervisningen?

”Definitivt inte friluftsliv” (**Lärare A**).

”Friluftsliv någon gång per år. Alldeles för lite” (**Lärare B**).

”Simning har vi inte i idrottsundervisningen” (**Lärare D**).

Precis som vi skriver i början är idrottsämnet ganska beroende av yttre förutsättningar. Om det inte finns en simhall nära en skola så är det väldigt svårt att ha simning som ett naturligt inslag i undervisningen. Ändå är det så att simning är ett obligatoriskt moment (Skolverket A, 2007-12-27) och det är anmärkningsvärt att en skola inte har möjligheten att simma. Enligt Staffan Larssons studie (2003) så är det så att en elev, i gymnasieskolan som inte är simkunnig kan få ett IG på en skola och ett VG på en annan.

Vi ville även undersöka hur man arbetar med dessa moment på idrottshögskolan. Eftersom de är omnämnda, prioriterar man dessa extra mycket? Representanten från idrottshögskolan menar att alla momenten får utrymme i lärarnas utbildning på idrottshögskolan. Representanten beskriver också momentet friluftsliv, att det handlar om att utrusta sig rätt inför olika aktiviteter.

En tanke som slagit oss är att man på skolorna nog har väldigt olika uppfattning om vad det innebär att ha friluftsliv i undervisningen. När man hör ordet friluftsliv så tänker kanske någon på skog, vandring, överlevnad i natur, allemansrätt och så vidare, medan en annan kan tänka på utrustning och att klä sig rätt. I kursplanerna är det bara det senaste som omnämns nämligen klädsel och utrustning (Skolverket A, 2007-12-27) och om det är det man ska gå efter, så är det svårt att undvika friluftsliv i undervisningen och det finns naturligt med i varje lektionstillfälle.

Så för att sammanfatta är det så att idrott och hälsa kräver vissa yttre förutsättningar och det är naturligt att styra sin undervisning efter de förutsättningar man har i sin skolas närhet.

7. Diskussion och slutsatser

Som nämns redan i inledningen av arbetet är anledningen till att vi valt att skriva om ämnet betyg och bedömning är att det är ett komplicerat område. Vi anser att vi fått för lite utbildning i betygssättning under vår tid på lärarhögskolan.

I kommande diskussion kommer vi att redogöra för våra egna tankar och reflektioner.

Vårt huvudsyfte var att undersöka vad fyra lärare på två olika skolor använder sig av för bedömningsunderlag vid betygssättning. Med hjälp av litteratur och vår enkätundersökning kan vi konstatera att lärare inte använder sig av enbart de mål som finns i kursplanen vid bedömning och betygssättning, utan att de låter andra saker som insats och engagemang styra. Vi vet även att närvaro inte får användas som betygsunderlag, men att lärare anser att det borde de få göra. Saker som flit, ambition och 100 % insats skall inte belönas med ett högt betyg utan det är målen som skall styra vid betygssättning. Detta pekar på att prestationen är viktigare än resultatet. Vi har även kunnat konstatera att de så kallade obligatoriska momenten får väldigt olika utrymme beroende på yttre förutsättningar skolorna har.

Efter att ha genomfört vår studie och tagit hänsyn till tidigare forskning kan vi fastställa att betyg och bedömning är komplicerat. Att det inte finns så mycket litteratur inom området tror vi kan bero på det faktum att det är ett komplext område och få vågar sig på det. Som vi tidigare nämnt så är idrott och hälsa den enda kurs i gymnasieskolan som inte behöver räknas in då man söker till högskola. En förklaring till varför det kan vara så, tror vi är att lärare besitter för lite kunskap om vad ämnet syftar till och vad som skall bedömas.

Det är varje lärares uppgift att bedöma och betygsätta sina elever hur svårt det än kan tyckas vara. Vi tror att samtal lärare emellan om vad som skall bedömas kan bidra till att man känner sig tryggare vid betygssättning. Eftersom kursplanen inte beskriver hur betyg skall sättas och hur mål skall uppnås, tror vi att det är viktigt att man som lärare på en skola sätter sig ner och kommer överens om vad som gäller så att alla strävar åt samma håll.

7.1 Resultatdiskussion

Kriterier för betygssättning i Idrott och Hälsa

När det gäller vad som skall ligga till grund för betyg i idrott och hälsa är det självklart kursplanens kriterier som skall följas. Det finns mål som skall uppnås i slutet av nionde skolåret och det är enbart dessa mål som man skall gå efter när man bedömer och betygsätter.

För att få svar på vår första frågeställning valde vi att fråga de fyra lärarna vad som ligger till grund vid deras betygssättning och vad de tittar efter när de bedömer. Utifrån vårt resultat kan vi konstatera att den sociala kompetensen, inställning och arbetsinsats verkar väga tyngst hos lärarna när de skall sätta betyg. Detta skiljer sig från kursplanens kriterier om vad som skall betygsättas. Endast efter den första frågeställningen kan vi konstatera att betygen är orättvisa då lärare använder sig av egna kriterier. Kanske är det så att man tycker att kursplanen är för tunn och att det finns för lite att gå på.

Trots att lärarnas betygsunderlag inte stämmer överens med kursplanernas kriterier är lärarna ganska ense om vad som skall bedömas. De menar alla att intresse, social kompetens och engagemang är viktiga delar i idrott och hälsa. Eftersom dessa saker fanns med hos alla lärare kan man ju fråga sig varför de inte får finnas med som betygsunderlag. Som vi nämnt så många gånger tidigare så syftar ämnet till att utveckla den sociala kompetensen men detta nämns sedan inte i uppnående målen. Hur kan det vara så, är det inte meningen att målen skall svara mot syftet?

Vår erfarenhet visar på att en del skolor har valt att utforma egna lokala kursplaner som skall underlätta deras arbete vid bedömning och betygssättning. Detta är dock inget krav enligt skolverket, de menar istället att det räcker med en arbetsplan som beskriver hur de på skolan arbetar med att nå de fastställda målen. Men vi tror att en av anledningarna till att skolor ändå väljer att ha en lokal kursplan är för att de är medvetna om att det annars är lätt att "dra åt olika håll". Ett litet svar på varför kursplanerna är så "öppna" och tolkningsbara, är enligt skolverket att varje skola skall kunna applicera den på sin egen undervisning. Tanken är att den skall passa in på de moment som skolor väljer att ha med i undervisningen.

Något som inte får glömmas bort är att det är ganska fantastiskt att man som idrottslärare kan styra sin undervisning. Idrott och hälsa är ett ämne som kan vara ganska beroende av yttre

förutsättningar som till exempel simhall, ishall och snö. Det är för oss en självklarhet att om man har sin idrottsundervisning vägg i vägg med en ishall och en simhall så har man mycket skridskor och simning i sin undervisning. Det är en fördel, att man ges möjligheten att utnyttja de tillgångar man har, men självklart är detta också en bidragande orsak till att idrottslärare bedömer olika saker, vilket inte är lika fördelaktigt.

Att kursplanen för idrott och hälsa är så pass öppen är både en fördel och en nackdel. Det blir en fördel eftersom man kan styra sin undervisning själv. Nackdelen är att de moment man har med i undervisningen kan se väldigt olika ut från skola till skola, och skall därefter appliceras i samma kursplan och ha ett och samma "värde" över hela landet. Vid betygssättning känns det här väldigt orättvist då alla skall söka till samma gymnasieskola med likvärdiga betyg.

Eftersom möjligheten finns att man som lärare får välja delar som skall vara med så tror vi att detta sänker ämnets status. Att kursplanen är tolkningsbar gör att det skiftar otroligt mycket mellan de olika betygskriterierna och vad som krävs för att uppnå ett visst betyg.

Vi tror att den i dagsläget existerande kursplanen tillsammans med lärare som besitter för lite kunskap om betyg och bedömning gör det svårt att stå på en gemensam betygsgrund. För att lärare skall börja tänka på samma sätt krävs en del förändringar. I nuläget menar vi att en mindre tolkningsbar kursplan med tydligare riktlinjer samt nationella utbildningar inom området skall vara åtgärder som för oss närmare gemensamma mål.

Vi nämner tre modeller som man kan utgå från vid betyg och bedömning och vi tycker att det finns fördelar med alla tre. De som känns mest representativa är det individsrelaterade betygssystemet som handlar om elevens utveckling, samt de målrelaterade systemet som handlar om att nå vissa mål. Vi tror att en blandning av dessa hade varit att föredra, då vi anser att man hade haft möjlighet att premiera både utveckling och prestationer.

Närvaro i idrott och hälsa

Vi vill betona denna motsägelsefullhet som vi anser finns i närvaroaspekten. Det är för oss svårförståligt att den obligatoriska skolan inte ställer krav på närvaro. Att ett ämne som skall syfta till att gynna och utveckla elevers hälsa inte kräver att eleverna är närvarande och aktiva. Vi tycker att närvaro borde vara ett krav. En elev måste kunna visa sina kunskaper i de olika moment som genomförs i undervisningen för att en lärare skall kunna göra en god och rättvis bedömning.

Vi kan även dra slutsatsen att det är en generell uppfattning om att närvaro är otroligt viktigt och tidigare studier samt vår egen studie visar på detta. Något som man då undrar är varför närvaro inte är ett kriterium? Skolan är obligatorisk och en elev måste kunna visa att denne når målen vilka båda kräver att man är närvarande. Precis som skolverket, lärarna och vi själva kan konstatera så är närvaro och god ordning ett hjälpmedel för att utvecklas inom ett ämne. På så sätt har närvaro indirekt betydelse för betyget. Det som är konstigt är att det finns de elever som är duktig i idrott och hälsa, men väljer att inte delta för att man inte orkar. Dessa elever kan ändå få ett betyg om denne bara kan visa att man når målen. Medan de finns de elever som alltid är där och verkligen kämpar, men kanske inte når målen för ett betyg. Är det meningen att det skall vara så här?

Vi tycker att man borde få använda sig av närvaro som ett betygsunderlag, och att man som idrottslärare kan ställa kravet att eleverna skall vara närvarande. Något som vi funderat på är att om man får med närvaro i målen så kan det öka ämnet status, samt att det kommer gynna hälsoaspekten som vi har skrivit om tidigare.

Så för att sammanfatta de tankar vi har om närvaro, så handlar det framförallt om att det är väldigt anmärkningsvärt att ett ämne i den obligatoriska skolan med ett syfte att gynna hälsan inte kräver att elever är närvarande och aktiva. Vi menar att det måste ske en förändring. Det borde ställas högre krav på eleverna, som visar på att man är värd ett visst betyg.

Elevens insats

Då alla har olika förutsättningar att nå målen tycker vi att det hade varit bra om företeelser som intresse och engagemang fanns med i betygskriterierna. Dessa är nämligen egenskaper som alla kan visa oavsett vilka förutsättningar man besitter.

Ämnet syftar till att utveckla elevernas sociala förmåga, gemenskap, samarbetsförmåga samt förståelse och respekt för andra. Men dessa syften, som vi tycker är väldigt bra redskap att ha med sig i livet, finns dessvärre inte med i målen. Vi tycker att lärare verkligen borde kunna använda dessa ovannämnda företeelser som bidrar till syftet som betygsunderlag. Men eftersom de inte finns med i målen som skall uppnås så kan man inte bara välja att använda dessa kriterier.

Det känns konstigt att man aldrig kan belönas för en helhjärtad insats. Skolan står för jämlikhet, allas lika värde och att anpassa undervisningen efter individen och hur skall det fungera när alla elever med väldigt olika förutsättningar skall nå samma mål? Borde man inte få något för vilja och engagemang? Samtidigt är det väl ingen som får ett G i matematik för att man har kämpat så bra? Skall det vara så att insatsen belönas i vissa ämnen eller skall alla ämnen vara målstyrda? Om det är så att flit belönas i idrott och hälsa och inte i de andra så kanske det också bidrar till att sänka ämnets status?

Ja, frågorna är många och kanske är det inte så konstigt att kursplanen i idrott och hälsa är så pass diffus som den är, då det känns svårt att avgöra vad som väger tyngst. Men om man skall se till vad man som individ behöver mest så tror vi att en elev som är otroligt duktig på att samarbeta och visar engagemang har bättre förutsättningar i sitt framtiden än en som hoppar fem meter i längdhopp.

Utveckling eller prestation

Vi menar att meningen med att gå i skolan är att utvecklas och förberedas inför det som komma skall. I idrott och hälsas syfte står det också mycket om vikten av att utvecklas, utveckla olika förmågor och förståelse inför olika moment. Det som har gjort oss förvånade är att dessa saker inte finns med i målen som skall uppnås. Vi känner att ämnets syfte är tydligare än vad målen är. Är det inte så att det som betyder mest är att någon anstränger sig och arbetar för att bli bättre och faktiskt blir det? Borde man inte bli belönad om man ger 100 % jämt?

Men tyvärr, måste vi säga att det bara är färdigheter som skall bedömas enligt kursplanen. Det är målen som är det centrala och det spelar ingen roll hur mycket en elev har utvecklats, det är ände resultaten som är det slutgiltiga och det som betygssätts. Men verkligheten säger oss något annat, nämligen att lärare tar mycket hänsyn till saker som inte nämns i kriterierna. Man skapar sig en egen uppfattning om vad som är viktigt och vad som bör bedömas.

Vi menar att det är självklart så att om man är närvarande och visar vilja och övar så kommer det resultera i en utveckling. Precis som några lärare tar upp anser vi att utveckling leder till prestationer. Vi tycker att man borde lägga mycket fokus på både utveckling och prestation och inte bara se till det sistnämnda. Att väga samma dessa två måste vara det mest ultimata.

En annan aspekt som är viktig att ha i åtanke är att om man inte skall bedöma efter vissa mål, så kan ämnet verkligen tappa status.

Obligatoriska moment i kursplanen

I kursplanen finns det vissa moment som är omnämnda och vi anser då att dessa ses som obligatoriska då de är de enda som nämns. Något som också är konstigt är att ett av momenten ställer stora krav på yttre förutsättningar, nämligen simning. Om en skola inte har en simhall inom rimliga avstånd är det omöjligt att ha med simning i sin undervisning. Om det är ett obligatoriskt moment så måste alla skolor ha möjlighet att genomföra dessa. Enligt oss skall man inte bygga en skola på en plats som hindrar en elev från att uppnå målen.

Kanske är det då inte konstigt att en elev som inte kan simma kan få ett VG trots detta. En elev skall inte få lida för att en skola eller en kommun har sämre förutsättningar.

Ett annat moment som finns med i kursplanen är friluftsliv. Att skolorna inte fokuserar så mycket på detta kom inte som något oväntat, då vår erfarenhet från VFU-skolor bekräftar detta. En fördom vi har är att man uppe i norr, där man har "nära till naturen", har mer friluftsliv i undervisningen. Med det menar vi inte att det är korrekt att inte ha friluftsliv i undervisningen i södra delarna av landet. I storstäder är det kanske så att stadsorientering är ett moment medan det i fjällen kanske är mer vanligt med vandring. En annan tanke som vi funderar över är om det är bra att till exempel friluftsliv inte beskrivs så noga utan att man själv kan tolka och anpassa ett friluftsliv efter de förutsättningar som man faktiskt har.

Det vi kan konstatera är att det inte är lätt att genomföra de obligatoriska momenten om man inte har förutsättningarna. Vår studie visar också på att dessa obligatoriska moment inte får tillräckligt med utrymme i undervisningen, eftersom vissa inte alls är representerade. I några fall kan det kanske bero på att läraren själv inte riktigt vet vad som kan räknas till momentet.

7.2 Metoddiskussion

Vi känner oss i huvudsak nöjda med vårt val av metod och känner att vi har fått tillräckligt med information för att få svar på vårt syfte. Självklart finns det alltid delar som man kan ta lärdom av och kanske förbättra i framtiden. För att nämna några saker var en nackdel med enkäterna att vi inte kunde ställa några följdfrågor. I vissa fall var svaren på frågorna väldigt kortfattade och man hade kanske önskar att gräva lite djupare i dessa.

Något som vi är medvetna om nu i efterhand är att det är väldigt viktigt att man är noga med hur frågor formuleras korrekt. Vi tänker då speciellt på två frågor, den första var fråga nummer sex:

"Kan en elev som gör sitt bästa och ger 100 % varje lektion få ett bra betyg trots dåliga resultat? Motivera ditt svar" (se bilaga 1),

Detta är en tolkningsfråga, här hade vi behövt precisera vad vi tänker på när vi skriver bra betyg och vad är egentligen dåligt resultat. Fördelen med att vi inte preciserade oss var att läraren själv skulle tänka efter vad som menas med ett bra betyg respektive dåligt resultat.

Den andra frågan som vi har i åtanke och som vi skulle ha ändrat på nu i efterhand är fråga nummer sju som skulle ha preciserats lite bättre.

Vad är viktigast utveckling eller prestation? Motivera ditt svar (se bilaga 1).

För en av de fyra lärarna var det oklart om frågan skulle kopplas till när de skall sätta betyg eller inte, vilket är förståeligt. Kanske hade vi fått annorlunda svar om vi hade lagt till när man skall sätta betyg i slutet av frågan.

7.3 Förslag på vidare forskning

När man skriver en uppsats och gör undersökningar så är det ofta så att det väcker nya tankar och fundering och så är även fallet för oss. Vi känner oss betydligt säkrare inom området vad som skall bedömas och betygsättas medan en del nya frågetecken har uppstått. Bland annat så har vi blivit väldigt nyfikna på kursplanen i idrott och hälsa. Hur man har tänkt när man utformat den, varför målen inte svarar mot syftet och så vidare.

En av frågeställningarna vi hade handlade om närvaro och denna kom att bli väldigt intressant för oss. En fråga som väcktes där och kan vara något att spinna vidare på var vilka argument finns det för att närvaro inte skall vara ett betygsunderlag.

Något som man också hade kunnat gräva djupare i är vad som är viktigast: utveckling eller prestation? En av lärarnas svar utmärkte sig verkligen:

”Ja, jag sätter inte betyg på resultat” (Lärare D).

Det skulle överhuvudtaget vara intressant med en närmare belysning av hur lärare ser på frågan om förhållandet mellan utveckling och resultat inom Idrott och hälsa.

8. Referenser

Allard, Birgitta; Måhl, Per; Sundblad, Bo (1994). *Betyg och elevens rätt till kunskap. En bok om kunskapsrelaterad betygssättning*. Arlöv: Liber utbildning AB.

Andersson, Håkan (1999). *Varför betyg? Historiskt och aktuellt om betyg*. Lund: Studentlitteratur.

Annerstedt, Claes. Betygssättning i idrott och hälsa i Skolverket (2002). *Att bedöma eller döma. 10 artiklar om bedömning och betygssättning*. Stockholm: Elanders Gotab.

Annerstedt, Claes. Utvärdering, bedömning och betygssättning. Annerstedt, Claes; Peitersen, Birger; Ronholt, Helle, (2005). *Idrottsundervisning. Ämnet idrott och hälsas didaktik*. Multicare förlag AB och Forlaget Hovedland.

Ejlertsson, Göran (2005). *Enkäten i praktiken. En handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur. Andra upplagan.

Korp, Helena (2003). *Kunskapsbedömning – hur, vad och varför*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.

Kylén, Jan-axel (2004). *Att få svar. Intervju, enkät, observation*. Stockholm: Bonnier utbildning AB.

Patel, Runa & Davidsson, Bo (1994). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur. Andra upplagan.

Skolverket (2000). *Kommentarer till kursplaner och betygsgränser*. Västerås: Graphium Västra Aros.

Skolverket (2001). *Bedömning och betygssättning. Kommentarer med frågor och svar*. Stockholm: Elanders Gotab.

Skolverket (2004). *Allmänna råd och kommentarer. Likvärdig bedömning och betygssättning*. Stockholm: Ljungbergs tryckeri.

Stukat, Staffan (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Trost, Jan (2007). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur. Upplaga 3:1

Utbildningsdepartementet (1998). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklass och fritidshemmet Lpo 94 anpassad till att också omfatta förskoleklassen och fritidshemmet*. Stockholm: Fritzes.

Utbildningsrapport

Larsson, Staffan (2003). *Bemött + Bedömd = Betyg. Betygssättning i idrott och hälsa. Fördjupningsarbete 10 p*. Göteborg: Göteborgs Universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.

Larsson, Staffan (2005). *Riktning mot mitten. Jämförelsestudie av slutbetygen för ämnet idrott och hälsa i år 9 och kurs A inom gymnasieskolan*. Fördjupningsarbete 10 p. Mölndal: Göteborgs Universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.

Internet

Skolverket (A), Kursplan för ämnet idrott och hälsa. Hämtat 2007-12-27, från <http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0708&infotyp=23&skolform=11&id=3872&extraId=2087>

Skolverket (B), Kursplaner och betygskriterier. Hämtat 2007-12-17, från <http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0506&infotyp=15&skolform=11&id=2087&extraId>

BILAGA 1

Hej!

2007-11-25

Vi är två tjejer som läser sista terminen på vår lärarutbildning vid Göteborgs universitet. Vi läser nu en kurs som heter [LAU 370 Människan i världen III examensarbete](#), där vi skriver en c-uppsats. Vi har båda 60 poäng i inriktningen Idrott och hälsa och har därför valt att skriva vår c-uppsats inom området. Vårt syfte med arbete är att undersöka vad fyra lärare på två olika grundskolor använder för bedömningsunderlag vid betygssättning i idrott och hälsa.

Enkäten kommer enbart att användas i vår c-uppsats och kommer inte att publiceras någon annanstans. Ditt deltagande är frivilligt, men vi hoppas att du vill hjälpa oss att svara på vår enkät och så fullständigt som möjligt.

Ditt deltagande i undersökningen är naturligtvis helt anonymt.

Vi vill påpeka att vi inte sitter inne med några rätta svar utan vi är bara intresserade av just dina tankar kring området.

Tack för din medverkan!

Vänliga hälsningar

Malin Karlsson och Caroline Persson

4. Vad är det som ligger till grund för dina betyg? Vad utgår du ifrån vid betygssättning?

5. I kursplanen står det inget om att närvaro är ett krav. Borde det vara det? Motivera ditt svar.

6. Kan en elev som gör sitt bästa och ger 100 % varje lektion få ett bra betyg trots dåliga resultat? Motivera ditt svar.

BILAGA 2

Hej!

2007-11-25

Vi är två tjejer som läser sista terminen på vår lärarutbildning vid Göteborgs universitet. Vi läser nu en kurs som heter [LAU 370 Människan i världen III examensarbete](#), där vi skriver en c-uppsats. Vi har båda 60 poäng i inriktningen Idrott och hälsa och har därför valt att skriva vår c-uppsats inom området. Vårt syfte med arbete är att undersöka vad fyra lärare på två olika grundskolor använder för bedömningsunderlag vid betygssättning i idrott och hälsa. Vi har även valt att vända oss till dig som representant på idrottshögskolan i Göteborg och till skolverket för att få fler infallsvinklar i arbetet.

Enkäten kommer enbart att användas i vår c-uppsats och kommer inte att publiceras någon annanstans. Ditt deltagande är frivilligt, men vi hoppas att du vill hjälpa oss att svara på vår enkät och så fullständigt som möjligt.

Ditt deltagande i undersökningen är naturligtvis helt anonymt.

Vi vill påpeka att vi inte sitter inne med några rätta svar utan vi är bara intresserade av just dina tankar kring området.

Tack för din medverkan!

Vänliga hälsningar

Malin Karlsson och Caroline Persson

I skollagen står det att alla elever skall erbjudas en likvärdig skola, med likvärdiga betyg (Skolverket, 1994).

1. I kursplanen nämns Orientering, simning, friluftsliv och dans som obligatoriska moment i idrottsundervisningen. Är dessa moment något som får mer utrymme i lärarutbildningen?

2. Vad får du för associationer när du hör ordet betyg och bedömning i Idrott & Hälsa?

3. Är det viktigt att det finns betyg i Idrott & Hälsa? Motivera ditt svar.

4. Tycker du att närvaro skall vara ett kriterie för att få Godkänt i idrott och hälsa i grundskolan? Motivera ditt svar.

Övriga kommentarer:

BILAGA 3

Hej!

2007-11-25

Vi är två tjejer som läser sista terminen på vår lärarutbildning vid Göteborgs universitet. Vi läser nu en kurs som heter [LAU 370 Människan i världen III examensarbete](#), där vi skriver en c-uppsats. Vi har båda 60 poäng i inriktningen Idrott och hälsa och har därför valt att skriva vår c-uppsats inom området. Vårt syfte med arbete är att undersöka vad fyra lärare på två olika grundskolor använder för bedömningsunderlag vid betygssättning i idrott och hälsa. Vi har även valt att vända oss till er på skolverket och till en representant på idrottshögskolan i Göteborg för att få fler infallsvinklar i arbetet.

Enkäten kommer enbart att användas i vår c-uppsats och kommer inte att publiceras någon annanstans. Ditt deltagande är frivilligt, men vi hoppas att du vill hjälpa oss att svara på vår enkät och så fullständigt som möjligt.

Ditt deltagande i undersökningen är naturligtvis helt anonymt.

Vi vill påpeka att vi inte sitter inne med några rätta svar utan vi är bara intresserade av just dina tankar kring området.

Tack för din medverkan!

Vänliga hälsningar

Malin Karlsson och Caroline Persson

I skollagen står det att alla elever skall erbjudas en likvärdig skola, med likvärdiga betyg (Skolverket, 1994).

1. I kursplanen nämns Orientering, simning, friluftsliv och dans som obligatoriska moment i idrottsundervisningen. Varför har ni valt att framhäva just dessa moment i kursplanen?

2. Varför finns inte närvaro som ett kriterie i kursplanen för Idrott och hälsa?

3. Vilka kriterier tittar man efter när man bedömer en elev i ämnet Idrott och Hälsa i grundskolan?

4. Kan en elev som gör sitt bästa och ger 100 % varje lektion få ett bra betyg trots dåliga resultat? Motivera ditt svar.

Övriga kommentarer:
